

I förra numret av vårt medlemsblad skrev jag att "den besvärliga situation våra bibliotek och arkiv befinner sig i kommer att medföra stora förändringar inom släktforskningen de närmaste åren". Knappt hade jag hunnit få iväg detta nummer av medlemsbladet innan uppgifter kom att länsstyrelsen i Västernorrlands län med utgångspunkt från arkivens svåra situation tagit upp ett förslag om ett genealogiskt centrum i Ramsele. Detta förslag kommer att beröra nästan varje släktforskare här i landet om det blir genomfört. Det finns därför all anledning för oss släktforskare att ta upp och granska vad som sägs i den promemoria där förslaget tas upp. Även om förslaget inte blir genomfört kan finnas tankar däri, som kan vara värda att tas upp och studeras närmare. Jag tror vi på släktforskningssidan måste ta upp och studera vår situation, så att vi inte står handfallna inför överraskande utspel som det från länsstyrelsen i Västernorrlands län. Jag redovisar i detta nummer i korthet innehållet i promemorian och gör några korta reflexioner i anledning av den. Det blir säkert anledning att återkomma i nästa nummer. Kanske har någon av våra medlemmar synpunkter på förslaget?

En glädjande nyhet kan rapporteras. Riksarkivet har besvarat vår förfrågan om stöd och säger i sitt svar att "under förutsättning att föreningen åstadkommer register av hög kvalitet är riksarkivet berett att ge verksamheten sitt stöd". Riktigt vad detta innebär är inte klart men det ger en grund för fortsatta samtal.

Göteborgs landsarkiv har svarat på vår förfrågan om stöd för vår personregisterframtagning. De abonnerar på de ficher vi tar fram, som gäller deras distrikt. Svar

från övriga har inte kommit men några har hört sig för. Både landsarkiven i Göteborg, Vadstena och Visby har uttryckt intresse för vår metod för personregisterframtagning.

Vid föreningens årsmöte den 10 oktober avgick vår kassör Margaretha Avenius-Domeij, som varit avtackades. Till ny kassör valdes Bo Wistrand. Medlemsavgiften höjdes till 50 kr för 1982. Vid årsmötet visades ffg både antavleframtagning och släkttavleframtagning med ABC 80 samt ett informationsprogram om DIS på ABC 80 (det senare kräver endast kassett). I övrigt visades våra ficher, mormonfichen samt inmatning av kyrkboksuppgifter på kassetband.

I skrivande stund pågår vår utställning om datorer och släktforskning på biblioteket i Linköping. Fem skärmar (10 skärmsidor) blev det. Utställningen har omnämnts i Norrköpings Tidningar 1981-10-15. Vi skall försöka ordna så att intresserade kan låna den.

Den 4de november kommer en manlig stark grupp från databasen i Umeå till Linköping för att berätta för oss om sig själva och deras Linköpingsprojekt, som berör 36 församlingar i Linköping med omnejd. De skall också visa och låta oss pröva hur man söker i deras databas. Lokal blir på universitet och tiden troligen kl 1900. Vik kvällen.

GENEALOGISKT CENTRUM I NORRLAND ?

Inom länsstyrelsen i Västernorrlands län har utarbetats en arbetspromemoria (1981-08-31), var i föreslås att ett genealogiskt centrum upprättas i Ramsele.

Promemorian inleds med ett konstaterande att landsarkiven är inne i en dynamisk period med ständigt ökad efterfrågan på dess tjänster. Resurserna däremot hålls inte ens oförändrade utan minskas. Då efterfrågan på upplysningar om genealogiska och lokalhistoriska sammanhang starkt ökar från allmänhetens sida bör därför frågan om inrättande av en institution av typen genealogiskt centrum nu väckas. Genom att bl a överta de över 10000 enskilda genealogiska förfrågningarna (per år) hos landsarkiven skulle påtagligt vidgade rationaliseringsmöjligheter uppnås inom statsförvaltningen. Samtidigt skulle släktforskningen kunna effektiviseras i inte oväsentlig grad och kulturpolitiken allmänt sett erhålla en betydelsefull ny resurs. I förlängningen finns också viktiga regionalpolitiska vinster att hämta.

Man konstaterar sedan att det i Ramsele, Sollefteå kommun sedan 1978 finns en bas för registrerings- och excerperingsarbeten. Basen skulle mycket väl kunna utgöra grunden till ett rikstäckande genealogiskt centrum.

Inledningen avslutas med "Länsstyrelsen vill således föreslå att ett svenskt genealogiskt centrum inrättas i Ramsele".

Förslaget

Det föreslagna centret - Svenskt genealogiskt centrum (SGC) - skulle bygga på användning av mikrofilm - mormonfilmen - alternativt fiche erhållen från mormonfilmen.

Vid SGC skulle inrättas en forskarsal med apparatur för mikrofilmsläsning tillgänglig för allmänheten. Här skulle forskare på en plats kunna få tillgång till mikrofilm från hela landet. Det skulle även bli möjligt att byg-

ga upp ett arkiv med filmer från hela Norden och därigenom även ge de nordiska invandrargrupperna möjlighet läsa hemlandets filmer. Landsarkivens forskarsalar skulle på detta sätt avlastas.

Vill man ställa ambitionen högre kan SGC byggas ut så att man kan låna ut filmer och därigenom ge ett alternativ till den service, som länsbiblioteken idag ger. Väntetiderna vid filmlån är idag oacceptabelt långa. Biblioteken skulle avlastas en del av den kostnad denna service innebär.

Att besvara brev från allmänheten i släktforskningsärenden, att ställa forskarsal med filmarkiv till allmänhetens förfogande och att bygga upp en filmbank för utlåning av mikrofilm kräver vissa servicefunktioner såsom genealogiskt bibliotek, utrustning för mikrofilmning, för överföring av mikrofilm till papper och avdelning för registrering bl a med hjälp av data.

Pengar

Den service som erbjuds skall avgiftsbeläggas, så att brevskrivarerna erlägger en expeditonsavgift samt avgift efter taxa med fasta priser för forskningen (pris per familjetabell). Vid besök i forskarsalen kan läsapparat hyras per dag eller vecka. Likaså kan vid ev uthyrning av film avgifter uttagas.

Utbyggnad

I en första etapp övertar SGC i Ramsele successivt arbetet med att besvara brevfrågningar för lands- och stadsarkiven.

I en andra etapp tillkommer forskarsalen för allmänheten med läsapparater samt möjlighet till fjärrlån av film.

Organisation

Man kan tänka sig riksarkivet som huvudman. Ev kan SGC bli en fristående institution direkt under statens arkivstyrelse m h t att verksamheten är speciell genom att den till en del är affärsdrivande och att inga arkivalier i original finns.

Bilagor

Tre bilagor finns. I den första redovisas landsarkivens arbetsuppgifter, i den andra personalorganisation för SGC och i den tredje avhandlas Ramsele - ett regionalpolitiskt problemområde.

I den andra bilagansägs bl a under rubriken bokbinderi att eftersom det material som skall ingå i biblioteket till stor del endast kan köpas antikvariskt, så lånar man in dessa böcker från något bibliotek och kopierar dem. Under rubriken forskarexpedition står att där beställer forskare tid och plats i forskarsal, beställer kopior etc. "Samt erlägger avgifter". Under rubriken filmuthyrningen anges att filmuthyrning från SGC skall kunna ske mot avgift till enskilda och institutioner. Särskilda hyreskontrakt tecknas för varje beställare. Filmerna tillställs forskarna mot postförskott.

Handläggningsläge

Krister Torselius vid regional-ekonomiska enheten vid länsstyrelsen berättar att man diskuterat promemorian med riksarkivet. Härnäst förestår - under första hälften av november - ett sammanträde på departementet, då idén skall presenteras. Om departementet ställer sig positiv till förslaget avser man tillsätta en arbetsgrupp för att närmare utforma detta. I arbetsgruppen skall bl a ingå representanter för arkivväsendet och universitetsvärlden.

PO.

+++++

NÅGRA REFLEXIONER KRING FÖRSLAGET OM GENEALOGISKT CENTRUM

Det är svårt att endast efter en snabb genomläsning ha några bestämda åsikter om förslaget från länsstyrelsen i Västernorrlands län om ett genealogiskt centrum i Ramsele. Här kan därför endast lämnas några spontana reflexioner.

Förslaget om ett genealogiskt centrum låter bra. Ett sådant kan ge många fördelar för en släktforskare. Men inrättande av ett

sådant får på intet sätt gå ut över landsarkiven, för dessa behövs vi. Och kanske behöver landsarkiven även oss - det kan vara viktigt för ett landsarkiv med en levande kontakt med forskarna. Släktforskare är ju 90 % av arkivens besökare.

Att förlägga ett genealogiskt centrum till övre norrland ger långa resor för flertalet släktforskare. Det är inte rimligt för en släktforskare att resa upp till Ramsele från mellersta eller södra Sverige för en lördag-söndag och att resa upp för en vardagkväll är omöjligt.

Även om många släktforskare anslår semestern till arkivbesök finns troligen betydligt fler som inte kan göra det med hänsyn till familj och behov av att koppla av från pappersarbete under semestern. Flertalet släktforskare är troligen bundna av ett arbete, endast en mindre del, 10-15 % är pensionärer och sådana som helt disponerar sin egen tid. Ett genealogiskt centrum på en plats som Ramsele kommer därför troligen endast under några få korta sommarveckor att få långväga besökare i antal. Platsen för centret borde därför ligga i mellansverige, kanske i Vadstena?

Eftersom förslaget till stor del motiveras av en önskan att ge släktforskarna bättre service borde en utförligare analys av alternativa möjligheter att förbättra forskarservicen ha undersökts innan ett förslag som detta läggs fram. Kanske skulle effekten för släktforskarna bli betydligt större om motsvarande medel fördelades på de olika landsarkiven? Bibliotekens roll i sammanhanget är inte heller särskilt väl behandlad och släktforskarförningarna nämns överhuvudtaget inte. Hela triangeln arkiv-bibliotek-släktforskarförningar måste tas med i bilden. Det går inte att som i promemorian i huvudsak bara analysera arkiven.

Vad innebär förslaget egentligen ifråga om kostnader för den enskilde? Allt skall ju avgiftsbeläggas. Härtill kommer dryga reskostnader om man vill göra ett besök.

Hur kommer antalet förfrågningar att påverkas av den avgiftsbeläggning som föreslås? Kommer de frågande att söka sig andra vägar om avgiften blir hög? Skulle det möjligen kunna vara bättre om landsarkiven samarbetar med lokala släktforskarföreningar för besvarandet av de 10000 breven i stället för att skapa en ny statlig organisation för detta? I Norge har släktforskare tagit över besvarandet av förfrågningar till arkiven (Se SFN nr 7 s 25).

Den tekniska utvecklingen är idag snabb och att bygga upp en organisation på dagens förhållanden, dvs gårdagens teknik är inte särskilt välbetänkt. Datorns roll är inte behandlad och knappast heller fichens - man lever kvar i rullfilmsperioden. Personregister på microfiche, som DIS tar fram, nämns överhuvudtaget inte.

Man säger att väntetiderna för filmlån idag är oacceptabelt långa men redovisar ingen statistik som grund för uttalandet.

Tanken på ett genealogiskt centrum är god och bör tas tillvara på ena eller andra sättet. I den promemoria som är gjord finns dock många - alltför många - frågetecken, som borde klaras ut innan beslut fattas. Borde inte vi släktforskare ta oss samman och diskutera de problem som här aktualiseras, så att vi kan göra vår stänma hörd i tid och inte bara ställas inför fullbordat faktum. Det är ju oss och vår forskning man diskuterar och vill besluta om utan att vi ens får vara med. Så bör det inte få gå till.

PO

+++++

RIKSARKIVETS SKRIVELSE

På vår förfrågan om stöd för vår personregisterframtågning till Riksarkivet har följande svar inkommit:

"Föreningen för Datorhjälp i Släktforskningen (DIS) har genom Er informerat riksarkivet om sin verksamhet och bett om riksarkivets stöd för fortsatt utvecklingsar-

bete och produktion av personregister till kyrkoböcker med hjälp av dator. Riksarkivet får med anledning härav anföra följande.

Varje pålitligt hjälpmedel som underlättar forskning i arkivhandlingar är värdefullt. Register och andra hjälpmedel bidrar också till att minska förslitningen av originalhandlingarna och medverkar därmed till att dessa bevaras till kommande generationer. Särskilt viktigt är att vårt äldre folkbokföringsmaterial skyddas mot nerslitning genom alltför flitig användning samtidigt som det är glädjande att intresset för släkt- och lokalhistoria visar en fortgående ökning. Korrekta och fullständiga personregister till kyrkskrivningshandlingar är naturligtvis utmärkta hjälpmedel. Genom att ta ut dem på microfiche kan de spridas och förvärvas av olika institutioner och enskilda släktforskare.

Det måste emellertid poängteras att registren för att fungera väl måste ha genomgått noggranna kontroller så att namn och andra uppgifter är riktigt återgivna och att ingenting är uteslutet eller överhoppat. Det ligger därför ett stort ansvar på den som förfärdigar sådana personregister. Under förutsättning att föreningen åstadkommer register av hög kvalitet är riksarkivet berett att ge verksamheten sitt stöd.

På riksarkivets vägnar

Josef Edström "

Svaret är positivt och vi skall nu ta kontakt med RA och höra efter vad som avses med hög kvalitet - hur skall detta definieras och mätas - och vilket stöd RA avser ge.

PO

+++++

SLÄKTFORSKARFÖRTECKNINGAR

Sedan sist har jag bl a haft kontakt med Mari-Anne Olsson, som var redaktör för Svensk Släktforskarförteckning 1978. Hon vill bl a starkt betona att frågorna som släktforskarna skall besvara på formuläret för insamling av uppgifterna måste vara entydiga. Både den som fyller i formuläret och den som gjort upp detta måste ha samma uppfattning om hur frågorna skall besvaras. Annars blir det gärna så att svaren måste skrivas om för att passa in i forskarförteckningen, vilket kan innebära betydande merarbete. Hon tyckte att man gott kunde försöka få med även släktforskande icke GF-medlemmar, men att dessa i så fall borde få betala en summa för att få vara med. Släktforskarförteckningen är ju till för att skapa kontakt mellan släktforskare överhuvudtaget och inte enbart mellan GF-medlemmar. Även hembygdsforskare borde kunna få komma med.

PO

+++++

KYRKOARKIVALIER I BLEKINGE

Länsbiblioteket i Karlskrona har kommit ut med en ny filmförteckning för kyrkoarkivalier. Redigeringen av den nya katalogen har genomförts av två medlemmar i BGF Hugo Persson och Björn-Åke Petersson. Förteckningen inleds med en karta med alla församlingar inlagda och en förteckning över adresser till pastorsexpeditionerna.

Förteckningen är uppställd församlingsvis i bokstavsordning. Varje församling inleds med en kort text som anger församlingens tillkomst, ev delningar etc. Inom en församling tas först katekesi och kommunionlängder, sedan följer husförhörslängder, in och utflyttning, födde, vigde och döde och till sist kyrkoräkenskaper. Där en husförhörslängd är delad på två rullar anges vid vilken gård delningen skett. Förteckningar över hemmansnummer och bynamn (motsv) kommer sist. För Karlskrona anges kvarter och gårdar och några anteckningar om gårdars läge.

Personregister finns angivna där de finns i rullarna för Karlskrona men är ej angivet för Karlshamn (LK 1360-62). Vidare saknas helt uppgift om de personregister för Karlshamn HF 1794-98 som finns i rulle KL 5873.

I förordet uppges att några arkivalier angivits trots att de inte är filmade utan endast finns vid landsarkivet i Lund. Om man gör detta avsteg skulle man också kunnat redovisa de icke filmade personregister till kyrkoarkivalier som finns på landsarkivet i Lund, nämligen till husförhörslängden för Karlshamn 1881-94 och för Karlskrona 1811-12 och 1820-25. Detta finns redovisat i vårt medlemsblad, SFN nr 3.

Förteckningen täcker dagens behov. Inom kort kommer mikrofichen och kräver tillägg eller nya förteckningar. Fiche finns redan att köpa för SCB husförhörslängdsutdrag från 1860 till 1890. Från landsarkivet bör snart komma fiche för kyrkoarkivalier inklusive SCB födelse-, vigsel- och dödlöksutdrag från 1860 och framåt.

De som forskar i Blekinge har här fått en trevlig och bra mikrofilmförteckning. Det är roligt att se att den åstadkommits genom samarbete mellan släktforskarföreningen - BGF - och länsbiblioteket.

PO

+++++

KORTA RAPPORTER FRÅN .....

EKERÖ

På Ekerö strax utanför Stockholm har man i höst flyttat in i nybyggda lokaler i Tappströmsskolan. Man har fått det ljusst och fint och goda utrymmen. En Dokumentläsapparat finns placerad på ett bord vid en vägg, med en hylla med filmförteckningar ovanför. Om man vill kan man få låna hem läsapparaten. Inga beställningsavgifter tas ut, endast aviseringssporste - men mestadels ringer man och talar om när filmen kommer och då kostar det inget alls.

PO

+++++

LANDSARKIVET I VADSTENA

är öppet även på lördagar 0800-1200. Det var endast under sommaren som landsarkivet hade lördagsstängt. De har nu lördagsöppet som tidigare.

SLÄKTFORSKNING I NORDVÄSTRA SKÅNE OCH DATORN SOM MEDIUM

är titeln på den första skriften i föreningens skriftserie. Den är skriven av Karl Johan Roslund i Nyhamnsläge. Han berättar om sin släktforskning, varför han valde att att föra in datorn som hjälpmedel och hur den passats in i hans arbete. Skriften kostar 25 kr.

PERSONREGISTER TILL TÖFTEDALS OCH DALS EDS KYRKOBÖCKER

Mikrofiche med kombinerade register till Töftedals första och andra kyrkbok C1 och C2, 1706-67 resp 1768-1822 finns framtagna och motsvarande för Dals Ed C1, 1706-53 blir inom kort klara.

För Töftedal C1 och C2 är det två fiche för vardera och för Dals Ed blir det fyrafiche. Priset på fichen är satt så lågt som 25 kr per styck.

Registren kan även tas fram på papper men blir då dyrare.

INFORMATION OM DIS PÅ KASSETTBAND

kan erhållas av den som sänder in ett kassetband för överspelning. Kassetbandet kan sedan placeras i bandspelaren till ABC 80 och informationen presenteras på bildskärmen. Vi håller på att göra motsvarande med register till medlemsbladet. Endast returporto.

MEDLEMSAVGIFTEN

i föreningen för 1982 är 50 kr. Avgiften betalas in på föreningens postgiro 14033-5. För de - institutioner och liknande - som vill prenumerera är priset samma.

SKÄRMUTSTÄLLNINGEN

De som vill låna skärmutställningen kan väl höra av sig.

UR INNEHÅLLET:

Genealogist centrum i norrland ?	2
Några reflexioner kring förslaget om genealogiskt centrum	3
Riksarkivets skrivelse	4
Släktforskarförteckningar	5
Kyrkoarkivalier i Blekinge	5
Korta rapporter från	5
Landsarkivet i Vadstena	6

Föreningens adress är DIS, c/o Bergman, Hjortronvägen 89, 590 54 Sturefors.

Copyright 1981 PO Bergman och DIS.

Meddelandet är tryckt 1981-10-15.